Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Коли за всяку кров, пролиту на Землі, вімнеться її рід, то яка пімста буде За кров українського народу, пролиту від гетьмана Наливайка донині?
Історія русів

№ 19 (281)
3 червня
2010 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Редактор – Михайлина Боднар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ПАМ'ЯТЬ

А ЦЕ ІДУТЬ СТРІЛЬЦІ, СІЧОВІЇ СТРІЛЬЦІ...

Попри століття бездержавності, кріпацтва, національного приниження українці не втратили свого вільного духу, звитяжності, вояцького уміння. І щойно вони стали організованою мілітарною силою, відразу проявили себе як сміливі й безстрашні вояки, готові постояти за свій край. Як це сталося на горі Маківці у 1915 році у часі Першої світової війни. Там леґіон Українських січових стрільців героїчно й переможно протистояв російсько-царським військам.

Про ті далекі події 95-річної давності, про геройський дух, силу, волю до перемоги, оспівані у піснях, ішлося на святочній академії, організованій ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка та обласним Клубом української інтеліґенції ім. Б. Лепкого в Народному домі «Просвіта».

Той подвиг досліджував і розповів про нього доцент Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, краєзнавець Петро Арсенич. А президент Клубу української інтеліґенції Уляна Скальська зупинилася на увічненні подвигу січовиків у пісенній народній творчості, зокрема, оповіла про композитора Левка Лепкого, пісні якого про січове стрілецтво уже стали народними. У своєму виступі голова ОО ВУТ «Просвіта» Степан Волковецький наголосив на важливості збереження пам'яті про народних сподвижників, донесення правди нашої історії до сучасників і вихованні на ній нових поколінь. Важливо також, щоб у таких і подібних акціях брали участь якомога більше співгромадян. І про це мають дбати як ініціатори заходів, так і просвітяни, підкреслив він.

Для учасників академії співали хорові колективи: капела «Сурма», «Червона калина», «Черемош», народний артист України Михайло Кривень. Присутні мали змогу переглянути виставку історичних документів та ілюстрацій того періоду з архіву Петра Арсенича.

Богдан ВІВЧАР

Меморіальний список прикарпатців, полеглих і поранених у боях на горі Маківка у квітні–травні 1915 року, читайте на 4 стор. часопису.

АНОНС

ДЗВОНИ «ПРОСВІТИ»

5 червня о 17.45 на обласному радіо звучатиме просвітянський вісник «Дзвони «Просвіти». Автор і ведуча – завідувачка культурно-масової роботи обласної «Просвіти», член Національної спілки журналістів України Михайлина Боднар.

ВИДАВНИЦТВО «ПРОСВІТА» приймає замовлення на:

- виготовлення
  книг,
  брошур,
  каталогів;
- зшивання блоків на термобіндері;
- друк на різографі форматом А-3;
- друк на кольоровому лазерному принтері форматом А-3
  афіш,
  вітань,
  буклетів,
  грамот,
  подяк...

ЦІНИ – ДОСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ

НАША АДРЕСА:
вул. М. Грушевського, 18 (вхід з двору),
м. Івано-Франківськ.
Тел. (0342) 55-65-34, (03422) 2-38-67.

ТАКЕ ЖИТТЯ

Борги стягнуть

«Івано-Франківськтеплокомуненерґо» планує через суд стягнути 22 мільйони гривень боргу з населення за надані послуги. Про це повідомив директор комунального підприємства Ігор Прокопів. За його словами, нині у судах знаходяться 3 тисячі справ. З них – уже 1,5 тисячі – у державній виконавчій службі.

Прокопів наголосив, що заборгованість можна розтермінувати. Для цього боржникові треба написати відповідну заяву. Наразі, за опалювальний сезон 2009–2010 років населення збільшило свій борг перед тепловиками на 10 мільйонів гривень.

Загалом борг підприємства за газ перед державною компанією «Ґаз України» становить понад 64 мільйони гривень.

Проїзд у тролейбусах – 1 грн.

Івано-Франківський міськвиконком погодив підвищення тарифів на проїзд у тролейбусах комунального підприємства «Електроавтотранс» та автобусах «Вольво» і «Кароса» до 1 грн. за поїздку (з 1 червня 2010 р.).

За інформацією, підвищення тарифів зумовлене зростанням розміру мінімальної заробітної плати і подорожчанням запчастин.

Раніше міськвиконком підвищував тарифи на проїзд у тролейбусах до 0,75 грн. за поїздку з 1 серпня 2008 р.

«Електроавтотранс» (Івано-Франківськ) – монополіст на ринку тролейбусних перевезень в Івано-Франківську. У його парку 47 тролейбусів, 20 з яких працюють понад 20 років.

Щомісячно тролейбуси перевозять 2,2–2,18 млн. пасажирів, або кожного третього пасажира міста.

У Тернополі зустрілися заробітчани

У Тернополі відбулася зустріч трудових міґрантів та їхніх родин із Тернопільської, Львівської та Івано-Франківської областей.

Організатори – пасторально-місійний відділ УГКЦ – запросили у приміщення єпархіального управління, що знаходиться по вулиці Січових стрільців, не лише теперішніх еміґрантів і заробітчан, а всіх, хто був на роботі за кордоном або чиї родичі там перебувають зараз.

Під час зустрічі учасники поспілкувалися між собою, з владикою Василем Семенюком, священиками, представниками спільноти «Пієта», учасниками піших прощ від Самбора до Зарваниці. Можна було побачити експозицію «Наші в Італії».

Окрім молитви за міґрантів та їхні родини, обговорення доктрини УГКЦ про трудову міґрацію, ішлося і про спорудження скульптурної композиції заробітчанам у Зарваниці.

Принц Іспанії на Прикарпатті

Коломию відвідав принц Іспанії дон Педро Бурбон-Сицилійський. Разом із ним почесними гостями міста стали Інфант Іспанії дон Карлос Бурбон-Пармський, принц обох Сицилій та Герцог Калабрійський.

Три дні вони перебували на Київщині та два – на Прикарпатті.

У Коломиї гості відвідали музеї «Писанка», «Гуцульщина» та побували у новому боксерському залі.

На огляді – турпродукт

Прикарпаття представить свій туристичний потенціал на Міжреґіональному туристичному форумі «Чернігівщина туристична-2010» у Чернігові, який пройде 4–6 червня.

Відповідно до розпорядження голови облдержадміністрації Михайла Вишиванюка, Головне управління з питань туризму, євроінтеґрації, зовнішніх зв'язків та інвестицій візьме участь у Міжреґіональному туристичному форумі на виконання Програми розвитку туризму в області на 2009–2010 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 27 березня 2009 року.

АКЦІЇ

ДОПОМОЖЕМО БРАТАМ ЗІ СХОДУ!

Шановні освітяни, просвітяни!

Донецьке обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» звернулося до нас із проханням надати допомогу в забезпеченні підручниками для 4-го класу української школи м. Авдіївка Донецької області. Підручники можуть бути як нові, так і вживані. Підручників потребують 19 учнів.

АДРЕСА ШКОЛИ:
вул. Менделєєва, 6, школа № 5,
м. Авдіївка, Донецька обл.,
86065.
Тел. (06236) 72228,
тел. моб. 066 3667722
Курує акцію
голова «Просвіти» м. Авдіївка
Вікторія Білобродова.

АГІЙ!

НА ВЛАДУ НАДІЙСЯ, АЛЕ...

Щодня доводиться ходити вулицею Йосифа Сліпого, на одному з будинків якої встановлена меморіальна дошка цьому видатному церковному мужеві. Уже зо два місяці як помітила, що ґранітна плита перехнябилась. Усе думала, що, оскільки дошка знаходиться саме навпроти ЖЕО № 6, то хтось із працівників його мав би помітити це неподобство й поставити меморіальну дошку на місце.

Минали дні й тижні, а справа не зрушувала з місця. Тож я наважилася зателефонувати і з'ясувати, хто ж повинен поправити це. Та куди? Дзвоню на «109», питаю управління комунального господарства. Дали номер – запитую вже їх: «Хто відповідає в місті за меморіальні дошки?» – «Не знаємо – дзвоніть у ЖЕО». Там теж здивування – може, знає майстер. Дзвоню на номер, що мені дали. Майстер довго не підходить до телефону (певне, роботи багато). Але, виявляється, і вона не знає, хто за що відповідає. Зате дає номер телефону міськкомунгоспу. Звідти, уже вдруге, «посилають» на інший номер. Кажуть: «Дзвоніть в управління архітектури». Бере слухавку молода особа, яка, з усього видно, хоче допомогти. Знов запитую, хто ж таки відповідає в нашому місті за меморіальні дошки. Каже, що така-то пані, але її зараз немає. І ласкаво обіцяє справу з'ясувати. На серці стає спокійніше: таки дбають про нас владці...

Але ще того вечора зустрічаю свого знайомого й оповідаю про те, що болить як мешканку міста і про цілковиту непоінформованість тих, хто мав би знати й робити все, що належить до впорядкування нашого міста. Він усміхається й каже: «Чекай-чекай, довго будеш чекати!» За кілька днів зустрічаю його ж. Запитує: «А ти звернула увагу на дошку?» Не помітила якось, бо вже й забула ту справу – віддала ж її в руки тих, хто займається благоустроєм, тих, хто дбає про нас і місто. «А подивись-но, – продовжує, – ми з товаришем узяли драбину й направили дошку, але справі, вочевидь, не кінець, бо знов ґранітну плиту чекатиме те саме перехилене положення – висить та маса на одному лише дюбелі. Хто ж таку річ чіпає так непевно?»

Чи-то ще раз телефонувати по всіх інстанціях і запитувати, хто повинен був правильно вчепити дошку, а чи знов чекати, поки хтось згадає, хто, за що відповідає?

Отак усе у нас і робиться. Бо ця оповідь – лише штрих із нашого буденння.

Ірина ПОЖИВАК,
м. Івано-Франківськ

ШАНОВНІ ПРОСВІТЯНИ!

ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка щовівторка з 17.30 в бібліотеці НД «Просвіта» проводить для вас юридичні консультації.

Консультують юристи:
Жураківський В. Ю.
Зрайко В. А.

Правління

«ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА» – ДЛЯ КОЖНОГО ОСВІТА ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Вона й надалі працюватиме на національно-просвітянську ідею, для реалізації тих сподівань, на які чекає українство.

І для того, щоб мати надійного провідника у сучасності і в майбутнє, передплатіть «ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ».

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ :
на півроку – 19,83 грн.
на рік – 38,46 грн.
на три місяці – 10,74 грн.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ **"ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ"!** Передплатний індекс **91083**

ПАРАЛЕЛІ

ЛЮДСЬКІ ПРАВА – ЗА БОРТ?

Чим демократичні суспільства, демократичні нації, демократичні держави різняться від недемократичних?

Економікою? Господарюванням? Релігією? Чи людськими правами?

Очевидно, що корінна різниця між ними полягає у додержанні чи недодержанні людських прав. Недодержання людських прав і свобод у недемократичних державах обертається цілою низкою неґативних явищ у світі аж до збройних конфліктів між державами, до революцій, до заворушень, до світових воєн та врешті-решт до економічних криз.

Можна без перебільшення сказати, що лікування всіх людських проблем треба починати від забезпечення усім землянам людських прав. Це той наріжний камінь, без якого годі збудувати міцний і тривалий порядок на планеті.

Тому не може не викликати подиву факт, що в інтерв'ю президента США Б. Обами, приуроченому, очевидно, до 65-ої річниці перемоги над фашизмом, даному Російському телебаченню 6 травня цього року, про людські права не було жодної згадки.

Та ж сама Друга світова війна, якщо добре подумати, велася за людські права, нехтувані та потоптувані віссю Берлін–Рим–Токіо. Згадуючи минуле, не можна забувати, що один із альянтів антифашистської коаліції, а саме СССР, так само не визнавав людських та національних прав народів.

Відповідаючи на запитання кореспондента, президент Обама наголошує на створенні президентської комісії Росія–США, 16 підгруп якої пильно вивчатимуть 16 галузей економіки з метою майбутньої співпраці.

Про те, що бодай одна з цих підгруп цікавитиметься людськими правами – ні слова.

Як може президент демократичної держави, шукаючи співпраці з напівфашистською державою, обминати питання людських прав?

Та ж розвал СССР саме і стався через нехтування Кремлем людських прав. Отже, покращення економіки Росії не матиме успіху без забезпечення росіянам цих конечних людських цінностей цивілізованого світу. Саме додержання людських прав – свободи слова, свободи об'єднань – сприяло американцям стати на чолі світового проґресу.

Як можна не наголошувати на цьому факті, бажаючи плідної співпраці з будь-яким партнером, а тим паче з партнером, який сподівається досягти вершин проґресу, спираючись на засуджені історією стандарти тоталітаризму та державного тероризму?

Президент Обама розраховує на сприяння Росії у боротьбі з тероризмом.

Чи це вдало вибраний партнер?

Та ж сучасна Росія саме і є держава, що практикує тероризм у внутрішній та зовнішній політиці. Згадаймо вбивство на день народження В. Путіна журналістки Політковської та ряд інших знакових убивств журналістів. Це всередині країни. А за її межами – убивство віце-президента Ічкерії Андербієва, отруєння в Лондоні еміґранта Литвиненка, спроба отруєння кандидата у Президенти України В. Ющенка, загадкова аварія літака з польською урядовою делеґацією.

Сучасна російська еліта гарячково відроджує культ особи Сталіна. А хто такий Сталін? Та це ж терорист над терористами. Згадаймо голодомор в Україні. Згадаймо розстріл військовополонених польских офіцерів у Катині. Згадаймо цілу серію політичних убивств за межами Росії, започатковану убивством архітектора російської революції Л. Троцького. Організатора і замовника цих убивств – Й. Сталіна – президент Медведєв ставить за приклад державного лідера для росіян, а посередньо і для світу. Це все одно, якби німці стали відроджувати культ Гітлера.

Вчинивши акт державного терору над польськими офіцерами, Сталін і його поплічники впродовж 50 років списували цей жахливий злочин на німецьку сторону, яка вчинила не менше подібних злочинів, але до цього акту чекістів була непричетна.

Здійснивши голодомор в Україні, його організатори впродовж понад півстоліття забороняли про цей акт геноциду згадувати, заперечували самий факт голоду, а сьогоднішні обожнювачі сталінського тероризму заперечують, що це був геноцид.

То як з такими державними терористами президент Обама сподівається боротися із сучасним тероризмом?

Перш ніж адаптувати таких партнерів, треба, щоб вони самі відмовилися від тероризму. І не тільки від тероризму, але й від усієї тоталітарної спадщини СССР, яку вони безсоромно відроджують.

Тож жодними нібито економічними вигодами не можна виправдати політику заграваня американської еліти з неофашистами Росії.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

ПАМ'ЯТЬ

Вшанували героїв

В Івано-Франківську відбулися громадянське віче й панахида з нагоди Дня Героїв.

На Вічевому майдані зібралися ветерани УПА з районів і міст Прикарпаття, керівники обласної, районних держадміністрацій, голови міст, представники політичних партій та організацій, військовослужбовці, пластуни та мешканці обласного центру, щоб ушанувати героїв, які боролися й загинули за незалежність Української держави.

Голова обласної ради Ігор Олійник висловив жаль з приводу того, що «в Україні нема загальнодержавного свята – Дня Героїв». На його думку, «мине ще чимало часу, але все одно це всеукраїнське державне свято буде». «Адже ці люди віддали своє життя за рідну мову, за свої традиції, за незалежність України, – наголосив промовець. – Ви, ветерани, є символами боротьби за незалежність». Ігор Олійник нагадав учасникам віча, що історія свідчить, «коли ми по різні боки барикад, – ми втрачаємо незалежність. І тільки від нашої спільної позиції залежить збереження державності».

У своєму виступі заступник голови облдержадміністрації Роман Іваницький закликав прикарпатців «вклонитися героям і берегти пам'ять про кожного з них зокрема».

Івано-Франківський міський голова Віктор Анушкевичус констатував, що нині немає єдності патріотичних сил. «А всі ми маємо єднатися не під партійними прапорами, а під єдиним прапором України – синьо-жовтим», – наголосив він. Крім того, Віктор Анушкевичус висловив переконання, що «весь український народ і на Сході, й на Півдні, й на Заході, й на Півночі має знати правду про нашу страшну історію».

На вічу також виступили голова Всеукраїнського Братства ОУН–УПА Михайло Зеленчук, голова Братства ОУН–УПА Карпатського краю Фотій Володимирський та інші. Всі промовці закликали до єдності й збереження самостійності унітарної незалежної держави Україна.

Виступи чергувалися з виконанням повстанських і стрілецьких пісень. По закінченні віча учасники врочистою ходою під звуки духового оркестру пройшли вулицями обласного центру до Меморіального скверу, де поховані січові стрільці, й поклали вінки та квіти на їхні могили. Священики відслужили поминальну панахиду за загиблими.

НЕЗЛАМНІ

Згадали космацький бій

Поблизу с. Космач до Дня Героїв пройшли урочисті заходи, присвячені відзначенню 65-ої річниці одного з найбільших боїв УПА з НКВД, який відбувся 17 січня 1945 року.

У тому бою сотня повстанців під керівництвом командира Кривоноса, 22-річного Мирослава Симчича, влаштувавши засідку на межі сіл Люча й Космач (присілок Рушір), майже повністю знищила військову автоколону з 12 студебекерів. На полі бою загинули близько 370 енкаведистів. Фактично, операція сотні Симчича зупинила депортацію населення с. Космач та мешканців інших сіл Івано-Франківщини на Сибір. Адже ця військова частина уже мала досвід депортації, виселивши перед тим із Криму всіх татар. У Карпатах їм дали відсіч, а сам командир енкаведистів – генерал Дергачов був убитий.

Цьогорічні врочисті заходи, які відбулися на місці бою, проведені з ініціативи громадськості краю та активної підтримки Косівської райдержадміністрації та Космацької сільської ради. У святкуваннях взяли участь і члени делеґацій зі Львова, Івано-Франківська та Рівного. Представники влади нагородили Мирослава Симчича, який поплатився за цей бій 32 роками ув'язнення, та інших його бойових побратимів спеціально виготовленими пам'ятними відзнаками «Рушір 1945–2010». Такі ж пам'ятки отримали громадська наукова організація Центр досліджень визвольного руху (ЦДВР), видавництво «Літопис УПА» і часопис «Однострій» – за значний внесок у дослідження й популяризацію історії ОУН і УПА.

В. о. директора ЦДВР Василь Стефанів передав до місцевих бібліотек Косова та Космача друковані видання Центру. Коментуючи подію, він зазначив: «ХХ століття стало часом значних випробувань для українського народу, пов'язаних з воєнними лихоліттями, голодоморами, репресіями й депортаціями. Однак, у пам'яті українців закарбувались і ті героїчні моменти, які стали символами незламності національного духу. Одним із них є переможний бій під Космачем, який перервав низку каральних акцій тоталітарного режиму проти українського народу».

СУД І СУТЬ

Хто створив людину?

Окружний адмінсуд Києва залишив без розгляду позов вісьмох батьків до Міносвіти, в якому вони вимагають, щоб у процесі вивчення біології, фізики, географії та інших предметів викладалася і теорія, згідно з якою людина була створена Богом, а не пішла від мавпи.

«Це був наш тактичний хід, ми побачили, що суд необ'єктивно розглядає нашу справу, не викликає наших свідків і відхиляє всі клопотання. Ми подали клопотання, щоб суд залишив справу без розгляду, і він виніс таку ухвалу. Тепер ми подаватимемо апеляцію, адже суд не вислухав жодного з позивачів, порушивши цим процедуру. Буде нове засідання, вже з іншим складом суддів», – пояснив представник позивачів, юрист Володимир Шепетько.

«Щоб отримати гарну оцінку в школі, моя дитина повинна лукавити, стверджуючи, що людина пішла від мавпи, хоча вона знає, що людина – вінець Божого творіння», – розповіла одна з позивачів, мешканка Дрогобича Тамара Козій. Її дев'ятирічний син Микола ходить, як і вона, в православну церкву.

За словами пані Тамари, сучасна молодь «гадить» у під'їздах, лається і зловживає алкоголем саме тому, що їй з дитинства закладається думка, що люди пішли від мавп. Вона уточнила, що позов подавали представники різних конфесій – і православні, і католики, і протестанти.

Вчителям біології на практиці доводиться стикатися з тим, що їхні учні не вірять у теорію еволюції. «Я сама більше вірю в Бога, ніж у Дарвіна. Діти часто обурюються: чого це ми маємо вивчати, що ми пішли від мавпи? Я їм відразу ж пояснюю, що теорій багато, і якщо ми їх вивчаємо, це зовсім не означає, що так і є насправді», – говорить вчителька біології Рожнятівської середньої школи.

Офіційна Церква погоджується з думкою батьків – діти повинні знати не тільки теорію еволюції.

ЗЛОЧИН І КАРА

Церкви обкрадав сатаніст

39-річного черкащанина, який протягом двох років обкрадав церкви Чернівецької та Івано-Франківської областей, затримали працівники прикарпатської міліції. Раритетні речі передадуть у ті храми, звідки вони були вкрадені.

Як повідомив на прес-конференції начальник обласної міліції Івано-Франківська Василь Варцаба, затриманий схильний до сатанізму, але на першому місці для нього був грабіж із користю.

«Ліз красти до церкви, бо хотів збагатитися. На першому місці в нього були корисливі мотиви: вкрасти, продати, отримати гроші. Щось сатанинське у ньому, певно, теж було, бо крав без всякого страху перед Богом, йшов у церкву, як на роботу», – каже Варцаба.

Церковний крадій лазив у храми протягом двох років. За цей час йому вдалось потрапити у понад 20 церков та привласнити 12 Євангелій, найстарша з яких датується 1680 роком. Книжки, яким менше 50 років, чоловік навіть не чіпав.

Сам викрадач родом із Черкаської області, прописаний у Луганській, а жив на Полтавщині. Це і ускладнювало правоохоронцям розслідування

«Крім того, затриманий на території Івано-Франківщини ні з ким не спілкувався, жив у лісі, їздив на велосипеді. При собі постійно носив карти, скидався на туриста, але його мало хто бачив, – додав Варцаба. – Залазив до церкви ввечері, використовуючи металічний домкрат, у такий спосіб зривав решітки з вікон і потрапляв досередини. Коли його затримували, знайшли ніж, спеціальні рукавиці, металічний ключ, атлас і записник».

Викрадені церковні речі чоловік перевозив у Полтаву, а вже звідти продавав до Харкова бізнесменові, який торгує антикваріатом. Оскільки Євангелії були крадені, за них зловмисникові платили не більше 8–10 тисяч гривень, – повідомляє Gazeta.ua.

Зараз міліція доопрацьовує справу викрадача. Чоловіка чекає кримінальна відповідальність, а всі вилучені церковні реліквії будуть передані у храми.

НАВІЯНЕ

Від народження й аж до відходу у вічність нас переслідують усякі страхи. За вчинене і перед вчиненням, за рішучий крок і перед ним, за рідних, близьких, перед невідомим, перед майбутнім. Але в людей рішучих вони минають, в інших же стають фетишем...

НАСЛІДКИ СТРАХУ

Нещодавно Інтернет-спільнота жваво обговорювала «тісні обійми» Президента України Віктора Януковича з траурним вінком. На одному з українських релігійних сайтів це відео навіть назвали: «Чи це не знак Божий?». Я не хочу бути забобонним і вбачаю в цьому лише курйозний випадок. Але, якщо подивитися трохи глибше, можна дійти цікавих висновків.

Багато людей, які мають можливість зблизька бачити Віктора Януковича, говорять про його страх. Цьому можна знайти і зовнішні підтвердження.

Янукович боїться за своє життя. Після удару «тупим важким предметом» (у народі – просто яйце) 2004 року Віктор Янукович приділяє своїй безпеці дуже багато уваги. Саме після приходу Віктора Федоровича на посаду Президента, в його кортежі з'явився автомобіль швидкої допомоги. Нещодавно за участі цієї «швидкої» сталося жахливе ДТП, в якому загинули люди.

Але більшим за зовнішній страх є страх самого себе. Іншими словами – несприйняття себе. Цей страх викликає бажання здаватися іншим, ніж ти є насправді. Янукович хоче здаватися сильним, владним, а такому іміджу вкрай не личать смішні ситуації.

Страх, як говорить Святе Письмо, походить від диявола. І, як завжди, «батько брехні» вводить людину в оману. «Оточуй себе більшою охороною, і ти будеш у безпеці», «Вдавай сильного, і тебе всі поважатимуть», – навіює лукавий. Насправді ж підсвідомий страх змушує людину діяти неадекватно. Якщо навіть не розглядати релігійний аспект поневолення страхом, через який людина віддає себе в руки диявола й відгороджується від Бога, можна вказати конкретні наслідки в реальному житті.

Неадекватний страх за свою безпеку, всупереч законам України і здоровому глузду, призвів до людських жертв. Неадекватний страх за себе, щоб не виглядати смішним, змушує знову порушувати законодавство, впроваджувати цензуру, що б'є бумеранґом по самому Януковичу. Відомо, що наказ «не показувати відео з вінком на ТБ» віддав не сам Янукович, це зробив його підлеглий. Але хто, як не підлеглі, найкраще розуміють, «з якого боку вітер дме» і що має сподобатися керівникові? Хвиля, що здійнялася в інформаційному просторі після курйозу з Януковичем, має такий резонанс через реакцію самого Януковича, через розходження зі штучним іміджем, який створюється довкола нього.

У моєму житті, як, гадаю, і в житті кожної людини час від часу трапляються смішні ситуації. Пам'ятаю, як болісно реаґував на них у школі, та й пізніше, коли хтось сміявся з мене. Як дорослішав, боявся зробити щось не так. І лише коли Бог дав мені прийняти правду про себе, що я не ідеальний, що припускаюся помилок і що ці випадки не роблять мене гіршим, я зміг спокійно ставитися до таких епізодів.

Ця історія ще раз нагадала мені, наскільки краще бути в обіймах Бога, люблячого Батька, ніж трястися від страху під владою лукавого.

Денис ДАВИДОВ

ЦЕ – НАША ІСТОРІЯ

ТУТ ВИТАЄ ДУХ УКРАЇНСТВА

Напевно не лише іванофранківці, а й численні гості нашого краю зупиняються перед невисокою двоповерховою ошатною будівлею в центрі міста, на фронтоні якої темніє меморіальна дошка з написом: «Кобзареви України Тарасови Шевченку. 1814–1914». А над нею, ніби у стінній ніші, – оригінальне погруддя Кобзаря. Це – нинішній будинок «Просвіти». І небагато знають його історію.

А пережив він чимало разом із містом і громадою. Власне, вона і найбільш причетна до цієї споруди, бо створена у Станиславові 29 червня 1902 року філія Львівського спортивного товариства «Сокіл» на початках свого приміщення не мала, а змушена була орендувати для занять, зборів, концертів, віч, забав приміщення «Руської бесіди», «Руської хати», «Народного дому» та інших, що обходилось майже у п'ять тисяч корон щорічно. А це сума на той час дуже велика…

До речі, варто зауважити, що перші організації «Сокола» були створені в Чехії у 1862 р., пізніше – у Польщі та Хорватії і спричинилися до національного відродження їхніх народів. «Батько-Сокіл» в Україні постав у Львові 1894 року, а філія у Станиславові – 1902 р. У містах вони діяли як гімнастичні, а в селах – як гімнастично-пожежні. Але, як зазвичай це є в українців, тут же почався паралельний рух зі створення руханково-пожежних товариств «Січ», перші з яких були зорганізовані в 1905 р. І така ситуація шкодила справі національного відродження. Про це уже в ті часи бідкалися очільники «Сокола», зокрема, голова Іван Мирон, майбутній міністр в уряді ЗУНР, який констатував (стиль письма збережений): «В самім початку українські руханкові товариства розділялися на дві окремішні організації – се є на «Соколи» і «Січи». Обі організації начеркнули собі виповнення того самого завдання, а се вироблення у широких верств нашого народа національної сьвідомости і карности. На жаль, однак, сама різниця в назві, а головно нещасливе втягнення наших руханкових товариств у партійну політичну боротьбу є причиною, задля якої так сокільські як і січові товариства не розвинулися так могутньо, як сокільські товариства иньших славянських народів. Місто (замість – авт.) одноцільної праці виступає межи «Соколами» і «Січами» нездорове суперництво, а навіть незрозумєла ворожнеча, а вислідом сего є слабший розвій, а декуди і цільовий занепад сих товариств…» (Як це знайомо нам із сучасного стану українського суспільства – авт.).

Але на початку XX століття ідея «Січей» лише бродила в спільноті, а «Соколи» вже діяли, зокрема, окрім Станиславова, у Калуші, Тисмениці, Отинії, Радчі, Калуші, Лисці, Марківцях, Надвірній, Опришівцях, Стриганцях, Угринові Долішньому, Усті Зеленому… І їхня праця потребувала матеріального забезпечення, насамперед приміщеннями. Отож, щоб не бути в комірному із самого початку заснування товариства, його членство розпочало збирання коштів на оселю, був створений «Комітет будови «Сокільні». Із самих початків ішлося про те, що вона має забезпечувати не лише потреби «Сокола», а й інших «руcько-народних товариств у Станиславові».

До його складу увійшли інженер Іван Мирон, адвокат др. Іван Мандичевський, лікар, голова «Сокола» др. Володимир Янович, професор Євген Якубович, директор Каси міщанської Теодор Чернявський, артист-маляр Карло Скочдополь, директор Каси міщанської Іван Стефанишин, авскультант суду Антін Тим'яків, міщанин Петро Савка, начальник «Сокола» Пантелеймон Малинович та голова місто-«Сокола» Генрих Будзиновський. Називаємо тут усіх, щоб ми знали й пам'ятали, що добра українська справа завжди вершилася купно, громадою.

Комітет відразу звернувся до громади, «до вас, родимці, з кличем»: «Не дайте загибати нашому «Соколови»! Поможіть йому, щоб орлим летом взбився якнайвисше і щоб дух і ідея сокільська стали окликом верховодства в народі, а тоді сміло будем могти надіятись відродження «Руси-України» через сокільство. Кому справа народного відродження лежить на серци, най спішить з помочию нашому «Соколови» в Станиславові в формі хотяйби найменших жертв грошових, а «Сокіл», поклавши власне гніздо – свою хату, виплекає нам покоління, котре буде боротись на взір давного козацтва, що за політичну свободу, за русько-український народ, кожду п'ядь рідної землі поливали кровю і засівали своїми кістками»…

І українська громада щиро відгукнулась. Уже за рік було зібрано майже шість тисяч корон, що на той час були чималі кошти. Як ідеться у звіті «Комітету будови «Сокільні» від 15 квітня 1905 р., «справа будови поступила остілько вперед, що ми закупили площу під будову за 17 500 корон. Площа в розмірі 1130 метрів квадратових лежить майже в центрі міста… До виготовлення плянів будови ми упросили професора Львівської політехніки, вп. Івана Левинського… (до речі, родака з Долини, діяча «Просвіти» – авт.)». Серед жертводавців були як відомі поважні люди, так і незаможні селяни, як-то митрополит Андрей Шептицький, доктори Володимир Янович, Іван Мандичевський, Роман Ковшевич, добродії Лев Гузар, Лев Дидинський, Ольга Любович, Зенон Шепарович, Лев Ломей, Олекса Сав'юк, Юліан Сірецький, священики Володимир Озаркевич, Василій Фацієвич, Володимир Скоробогатий, Юстин Гірняк, Василь Мотюк, Іван Стефанчук, Ієронім Бариш і ще десятки і десятки доброчинців чи не з кожного села, селища, містечка краю і поза ним.

«Сокільня» – то була справді народна будова. Щоправда, спочатку планувалась побудова триповерхової кам'яниці для «Сокола», як уже згадувалось за проектом львівського архітектора І. Левинського. Але ці наміри не були реалізовані. У 1906 р. голова Станиславівської філії товариства «Просвіта» у 1904–1914 рр. та 1910–1931 рр. лікар В. Янович придбав житловий будинок, який стояв на цьому місці, й відпустив його «Соколу», який і почав його реконструкцію, що тривала досить довго. Відкриття ж «Сокільні» відбулось 16 жовтня 1912 р. І це був перший в Галичині власний осідок «Сокола». Варто згадати, що 25 березня 1914 р. у Станиславові проходили урочистості до 100-річчя Тараса Шевченка й на будинку було відкрите погруддя Кобзаря (скульптор – Г. Кузневич) та меморіальна дошка з чорного мармуру. Вона збереглась донині, а ось погруддя знищили російські солдати під час окупації у Першу світову війну у 1914 р. (відновлене погруддя скульптора М. Тимківа було врочисто відкрите у 1989 р.). А вже після ЗУНР будинок був частково зруйнований поляками в ніч на 27 вересня 1922 р. І знову після вибуху

українцям під орудою архітектора С. Бернарда довелося відновлювати будівлю, аби зберегти її первісний вигляд.

Нова реконструкція проведена уже в незалежній Україні. Зокрема, добудоване південне крило вглиб двору, другий поверх та триярусна вежа з пірамідальним верхом і флюґером за проектом архітектора Б. Мартина, що органічно вписалась у стиль будинку. Відновлений глядацький зал на 340 місць був оригінально підвищений за рахунок використання об'єму горища. А рельєфи й настінні розписи у ньому і у вестибулі у сецесійному стилі початку минулого століття виконав художник В. Дувірак.

Споруда нинішньої «Просвіти» водночас жила життям громади. У 20–30-х роках у ній виступав український театр ім. І. Тобілевича. Тут проходило відзначення 60-річчя Б. Лепкого з участю самого ювіляра, про якого мовив слово учитель української гімназії Ю. Чайківський. У святковому концерті виступали відомі співаки М. Голинський, М. Сокіл, Ю. Ґеник-Березовський. Ювілярові був вручений срібний вінок від українських товариств Станиславова. У цьому приміщенні проходив Світовий український жіночий конґрес у червні 1934 р. У перші повоєнні роки будівля служила приміщенням будинку народної творчості, у ньому виступали О. Довженко, І. Ле, М. Рильський, В. Сосюра, Ю. Яновський і навіть Я. Галан.

Але на початку 50-х років минулого століття будинок був проданий під навчально-спортивну базу товариства «Аванґард». І аж у 1991 році тут оселилася «Просвіта». З того часу постійно відбуваються концерти, збори громадських і політичних організацій, презентації, зустрічі, виставки та інші імпрези. Будівля живе повноцінним духовним життям. І нині важко собі уявити наше місто без неї. І не стільки в архітектурному, як у духовному аспекті. Зрештою, первинне призначення будівлі після першої і подальших реконструкцій якраз і було стати бастіоном українства у нашому краї. І зводилась вона, і перебудовувалась громадою, і служила, і служить їй.

Петро АРСЕНИЧ, Богдан ВІВЧАР

ПРАВДА ПРО ЗЛОЧИН

ТРАГЕДІЯ «ПІЖМИ»

«Челюскінці» – учасники радянської полярної експедиції 1933–1934 років на пароплаві «Челюскін», очолюваної О. Ю. Шмідтом, яка мала на меті пройти за одну навігацію Північний морський шлях. 16 липня 1933 р. пароплав вийшов із Ленінґрада і в середині вересня досяг протоки Лонґа, де одержав пошкодження. 13 лютого 1934 пароплав затонув у Чукотському морі. 104 особи, які були на ньому, висадилися на кригу. Протягом місяців продовжувалися наукові дослідження. Вивезені на материк радянськими полярними льотчиками» (Український Радянський Енциклопедичний Словник. – Т. 3. – Київ: УРЕ, 1987. – С. 614).

До сказаного додамо, що Семен Челюскін (бл. 1700–1760) був офіцером, російським полярним дослідником. У 1733–1743 рр. він брав участь у Великій північній експедиції.

З наведеної з Енциклопедичного Словника цитати читач переконується у брехливості компартійних ідеологів. Насправді ж події відбувалися зовсім іншим чином. У грудні 1933 року з Мурманська до Владивостока під звуки духового оркестру врочисто відійшов вантажно-пасажирський пароплав «Челюскін», на борту якого була розміщена наукова експедиція на чолі з Отто Шмідтом. Баренцове море, де у серпні 2000 року загинув російський підводний човен «Курськ» з 118 моряками, «Челюскін» пройшов без особливих ускладнень, у Карському морі й морі Лаптєвих йому довелося долати льодові поля, а вже в Чукотському морі експедиція потрапила у льодовий полон, в результаті якого на «Челюскіні» тріснула обшивка. По корабельному радіо його пасажири раптом почули команду: «Всем на лед! Мы тонем!»

Людям, які потрапили у смертельну небезпеку, намагалися надати допомогу Сполучені Штати Америки, найкраща в світі полярна авіація яких у той час базувалася на Алясці, що була неподалік від місця трагедії. Але Політбюро ЦК ВКП(б) і радянський уряд відмовилися від допомоги президента США Рузвельта.

Лише через багато років ця таємниця стала відомою, а з нею людство дізналося ще про один жахливий злочин більшовицького режиму: виявляється, у той самий день з безлюдного причалу разом із «Челюскіним» потай від людського ока відійшов і пароплав «Піжма», у трюмах якого було набито понад 2 тисячі «ворогів народу» – представників інтеліґенції, розкуркулених селян, священиків – дармової робочої сили для олов'яних рудників Чукотки.

Пасажирів «Челюскіна» та охоронників з «Піжми» тоді рятували радянські льотчики. А що було робити із зеками? Не віддавати ж американцям… У Кремлі вирішили: пустити плавучу тюрму із в'язнями на дно. Її підірвали й вона разом із двома тисячами невинних душ зникла в глибинах моря.

За цей «подвиг» начальник конвою Кандиба був удостоєний звання генерала.

Однак «зеки»-радіоаматори встигли передати в ефір сиґнал про трагедію «Піжми». Їх повідомлення почули на американській базі полярної авіації й американцям вдалося врятувати декого з приречених. Так світ дізнався про ще один злочин Кремля. А тому, щоб сховати кінці у воду, генерал Кандиба був розстріляний.

Геннадій БУРНАШОВ

ТАК ДУМАЮ

НЕ ПЛАЧ, РАХИЛЕ…

«Ірода приводу лили кров, як воду, дітей убивали, за Христом шукали…»

Так співають в одній з українських коляд. І згадуємо одну трагедію 2000-літньої давнини, коли вояки царя Ірода, царя-гонителя Дитини-Христа омили свої мечі в невинній дитячій крові.

Сповіщений через волхвів про те, що має народитися Цар неба і землі – Господь Ісус, Ірод налякався за свій царський трон, і, вважаючи, що небезпеці можна запобігти, якщо вбити всіх маленьких діточок в околицях Вифлеєму, де народилося Дитятко – Спаситель світу, і тим самим серед немовлят не врятується претендент, як він думав, на його царський трон. І полилася найневинніша кров хлопчиків (від народження до двох рочків).

За Бога-Сина із Вифлеєму
Мусили діти смерть претерпіти…

Як це нагадує іншого тирана вже близьких нам часів – тирана кремлівського, який сказав, а його думку повторили слідчі і судді, кати і лиходії Червоної імперії: «Краще хай будуть поламані ребра ста невинних, ніж би мав уціліти один винуватий».

Цей нечуваний злочин у Вифлеємі і його околицях передрік задовго до цієї події пророк Єремія. В плачі Рахилі, дружини праотця Якова, він у пророчій візії споглядав подію, про яку пізніше сповістить нам святий євангеліст Матей: «В Рамі чути голос, плач і тяжке ридання: то Рахиль плаче за дітьми своїми й не хоче, щоб її втішити, бо їх немає» (Мт. 2, 18). Рахиль – це прообраз жидівських матерів, які на власні очі бачили винищування своїх немовлят і невтішно за ними ридали.

Такі страхітливі події в різних масштабах ще не раз будуть повторюватися в історії людства, коли не тільки мечі, а й інші винаходи злого генія, будуть застосовані для винищування найневинніших істот – маленьких дітей.

Дві жахливі світові війни, близькі за часом до наших днів, що прокотилися нашими землями, і їхні наслідки у багатьох свідків холодили кров у жилах на вид загибелі невинних. Багатьох із людей старшого покоління важко чимсь здивувати, бо вони бачили, як при відступі Червоної армії з наших земель в 1941 р. садисти у Львівській тюрмі розрізали животи жінок і виривали звідти дітей, коли гестапівець хапав за ноженята жидівську дитину й розбивав об телеграфний стовп…

Як не намагалася большевицька пропаґанда приховати штучний голод на землях, заселених українцями від Збруча до Кубані, все ж скрити не змогла. Вмираючі діти, що скидалися на скелети, обтягнені шкірою, залишилися зафіксованими на фотографіях, і сьогодні своїми згасаючими оченятами дивляться у глибину сумління тогочасного світу з виразом осуду, що світ бачив і мовчав, а інша частина світу бачила й брехала, що, мовляв, ніякого голоду нема – це все вигадка попів і злісної націоналістичної пропаґанди.

Але дивного в цьому нічого нема, хоч, споглядаючи ці жахіття, люди непритомніли. Такі злочини, як 2000 літ тому у Вифлеємі, як 75 літ тому в Східній Україні, в часи найжорстокішого XX століття, чинили люди, які все своє єство, свою душу й тіло віддали на службу сатані. І він уже навчав своїх слуг, як чинити.

Чому ж ми сьогодні такі байдужі до нашого українського Вифлеєму в його трагічній історії?..

Бо моя хата скраю. Я «лічно» цього не бачив. А може «ето» видумка націоналістів-бандерівців, – так може сказати хохол типу деяких нардепів, що від каденції до каденції протирають штани в найголовнішому державному органі української держави й жирують на праці своїх одурманених виборців. А чи одурманених, а може, збайдужілих, як у трагічному 1919-му? Відступаюча, подесяткована тифом, голодом, холодом українська армія, з Києва на Бар, на Вінницю:

Минають селища байдужі,
Хати надихані і ситі,
Потоком самогону впиті,
Ніхто не просить, не питає,
За що конають на дорозі,
Чому розхристані, обдерті, босі,
Чому їх голод розпинає…
Стоять дядьки на уворотях:
– Нема в вас нефту, сірки, солі?.. –
–Немає, дядьку, – якби сірка! –
То ми зробили би Содому,
Може б, і вас тут запекло,
Забуте наше чорне лихо,
І не дрімало би село,
І не сиділо би так тихо…

(М. М. М.)

Мине небагато, ой, як небагато часу, і поплатиться за свою байдужість в роки визначальні і Бар, і Вінниця, і Київ, і вся хохлацька Україна. Заплачуть і заридають вінницькі Рахилі за своїми збайдужілими дядьками, закопаними у вінницькому парку, і за своїми немовлятами уже обох статей, яких будуть викидати в сніг з вагонів на забутих залізничних полустанках, уже мертвих з голоду й холоду, червонозоряні «брати» з Вологди й Самари, з Рязані й Ростова Велікого. Це все буде, буде багато, по всій славній Україні (за що славній – за ту волячу байдужість?). Горе, плач і ридання скоро, дуже скоро розіллються не тільки до Карпат, але й поза Карпати.

Перестук коліс, завивання вітру в заснованих колючим дротом віконцях і ридання українських Рахилей, і могили, і хрести… А скільки без могил і хрестів дитячих трупиків порвуть здичавілі пси, лисиці й вовки від Сяну по Тихий океан, від Білого моря до Чорного, на всіх дорогах найжорстокішої імперії зла…

о. Зиновій КАРАСЬ

(Далі буде)

ПОСТАТІ

КОРИФЕЙ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ

У травневий день 170 років тому в селі Бежбайраки на Херсонщині в родині управителя поміщицького маєтку народився майбутній видатний український драматург, талановитий актор і режисер Марко Лукич Кропивницький. Навчався він в училищі в Бобринцях, був вільним слухачем у Київському університеті. Тоді в Києві навчалися видатні українці – М. Драгоманов, Т. Рильський, М. Старицький, М. Лисенко, під впливом яких формувався майбутній драматург, народжувались перші творчі задуми. В ці роки він захопився театром, виступав в аматорських виставах.

Залишивши Київ, М. Кропивницький оселився в Бобринцях, де прослужив секретарем та діловодом дев'ять років, та не зумів досягнути високих чинів. Його більше приваблювало творче життя. Свою першу п'єсу «Микита Старостенко» написав уже в 1863 році, яку згодом переробив і назвав «Дай серцю волю, заведе у неволю». Драма й донині має неабиякий усіх у глядачів. Її високо оцінив Іван Франко. Бо у вчинках її героїв переважають чесність, скромність, людяність, гідність і почуття обов'язку. Безумовно, на світогляд і творчість М. Кропивницького впливала поезія Т. Шевченка, І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка. Його «Невольника» (1872) пронизаного ідеєю патріотизму, безмежної любові до України, можна віднести до історичного жанру. Тут драматург виступає і як композитор, поклавши на музику вірш «Ревуть, стогнуть гори-хмари».

У 1873–1875 рр. М. Кропивницький бере участь у різних театральних трупах, які грають у багатьох містах України. Великий успіх мав, зокрема, в Харкові, з драмою «Дай серцю волю...» В 1875 році гастролював у Снятині, Чернівцях, Тернополі, Львові. Він постійно твердить, що на сцені треба говорити мовою Шевченка.

З метою популяризації водевілю Марко Лукич перекладає українською мовою водевіль Д. Ленського «Лев Гурич Синичкін». Він написав один із найкращих українських водевілів «За сиротою і Бог з калитою» (1872). Його перу належать п'єси «Пошились у дурні», «Глитай, або ж павук», «Доки сонце зійде, роса очі виїсть» (1882). Драматург боляче пережив царський указ 1876 року про заборону українського друку та українських вистав.

Розквіт творчості М. Кропивницького припадає на 80-ті роки, коли виник український професійний театр. У 1882 році його ентузіасти з'їхалися в Єлисаветград, а далі гастролювали в Києві, де за участю Марка Лукича відбулась вистава «Назар Стодоля». З того часу він стає організатором артистичних сил в Україні. Під його керівництвом розпочали артистичну діяльність корифеї української сцени М. Заньковецька, П. Саксаганський, І. Мар'яненко та інші. Він або сам очолював трупу, або був режисером у трупі М. Старицького в українському театральному товаристві.

Живучи в останні роки в селі, М. Кропивницький організовує дитячі вистави, пише кілька дитячих п'єс – «Івасик-Телесик», «По щучому велінню»... До останніх днів він зв'язаний з театром. Знову повертається до Шевченка. На вірш Кобзаря «За сонцем хмаронька пливе» написав дует. У 1910 р., вшановуючи пам'ять Кобзаря, виступив на сцені, продекламувавши Шевченкового «Ченця». А потім виїхав на виступи в Одесу. Дорогою з Одеси до Харкова в поїзді 21 квітня 1910 року Марка Кропивницького не стало.

Творчу спадщину його становлять понад 40 п'єс, численні сценічні образи, музика до багатьох п'єс. Писав також нариси, поезії, куплети, жарти. Ім'я Марка Кропивницького золотими літерами вписане в історію українського народу. Його п'єси й нині йдуть на багатьох сценах.

Вшановуючи пам'ять великого корифея, ОО ВУТ «Просвіта» 6 червня в Народному домі проведе вечір, на якому аматорський колектив із села Крихівці поставить п'єсу «Ревізія», автором якої є М. Кропивницький. Запрошуємо краян на ці урочистості.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ТРАДИЦІЇ

ЛЮДИНОЮ СТАТИ – МИСТЕЦТВО

Перше червня. День захисту дітей. Традиційно, ось уже п'ять років поспіль, керівники гуртків декоративно-ужиткового мистецтва Івано-Франківського міського Центру дитячої та юнацької творчості (МЦДЮТ) беруть участь у виставках дитячих робіт в обласному Народному домі «Просвіта».

Кожна людина народжується для якогось діла. Ми ж кожну дитину добрим вихованням, вихованням через творчість, робимо кращою, більш досконалою, чуйною, духовно збагаченою, впевненою у своїх силах. Тому наш дитячий заклад славний не кількістю, а досягненнями своїх вихованців. Серед них: Катя Панфілова, Настя Кирик, Ілона та Оксанка Дімусь, які навчаються у гуртку «Декор» (керівник – Світлана Петренко); Марійка Галицька, Оксана Терлецька, Настя Ястребова, Марина Тимофєєва – юні обдарування гуртка «Казкові візерунки» (керівник – Надія Шаблій); Христина Панчишак, Майя Морозюк, Євгенія Чумак – дівчата з гуртка «Галицька майстриня» (керівник – Марія Головань); Марта Ткачівська, Діана Агаджанян, Ірина Драпан – творять у гуртку «Веселики» (керівник – Галина Франчук).

Людиною стати – це мистецтво, казав Новаліс. У різних видах мистецтва – свої труднощі, але завжди є одна загальна риса – радість перемоги! Радість від створеного власними руками виробу! Тому ми вважаємо, що кожна творча дитина – щаслива, бо хвилина натхнення – це велика радість, а згодом – творчий успіх на виставці, конкурсі... А творчий успіх – це здійснена мрія, щире задоволення в дитячих оченятах, бажання й надалі творчо працювати. Саме це і є найбільшою нагородою для директора МЦДЮТ Ірини Володимирівни Волинської та керівників гуртків цього вкрай необхідного дитячого закладу нашого міста, де формується підростаюче покоління.

Надія ШАБЛІЙ,
керівник гуртка художньої вишивки

ВИСТАВКИ

У МУЗЕЇ – ЧУДОТВОРНА ІКОНА

В Івано-Франківському краєзнавчому музеї відкрилася фотодокументальна виставка, на якій представлена цікава та маловідома інформація з історії найвеличнішої пам'ятки м. Станиславова – чудотворної ікони Матері Божої Ласкавої (подані матеріали досліджень історії створення образу, його коронації в 1937 році папськими коронами й ризами, інформацію про духовних осіб, з якими пов'язана історія образу, його вивезення та перебування в Польщі, а також створення копії та освячення її біля чудотворного образу в м. Ґданськ).

Для огляду виставлена освячена копія чудотворної ікони, а також представлені артефакти, оригінальні воти, які знаходилися біля образу Матері Божої Ласкавої у Вірменському соборі (до 1946 року) – пожертви із золота чи срібла за вислухану молитву і здійснене чудо. Часто, якщо відбувалося чудесне оздоровлення, воти виливалися у формі вилікуваного органу. Наприклад, повернено слух – пожертвувано срібне вухо, оздоровлено серце – виливалося срібне серце.

Завдання акції полягає в тому, щоб ознайомити громаду міста, а особливо молоде покоління з історією, відновити втрачену пам'ять про чудотворну ікону Матері Божої Ласкавої Станиславівської (біля якої за 200 років перебування у нашому місті отримали зцілення тисячі людей). Зібрані матеріали є спробою дослідження твору завідувачем відділу реставрації Івано-Франківського краєзнавчого музею Валерієм Твердохлібом.

Виставка працюватиме до 18 червня.

А. Ч.

ЕСЕЇ

І ЛЕДЬ ГОРІЛИ ЛІХТАРІ НА ВУЛИЦІ, ЩО СПАЛА...

І ледь горіли ліхтарі на вулиці, що спала...

Вони стояли ледь торкаючись один одного кінчиками носів. Тремтячі руки невпевнено та повільно переплелись. Гарячі подихи обпікали мокру від прохолодного дощу шкіру. Його блакитні очі з загадковою ніжністю щось ніби шепотіли їй. А в душі... лунала музика...

Віддавшись пориву пристрасті, він огорнув своєю сильною чоловічою рукою її тендітний стан і повів у танець. Вона пурхала, ледь торкаючись своїми босими ніжками мокрої бруківки. Шовкове чорне плаття злотисто переливалось в світлі вуличних ліхтарів.

Раптом він зупинився. Розтріпане темно-каштанове волосся хвилями впало на тонкі дівочі плечі. Заглянувши в її смарагдово-зелені очі, він відчув, як серце нестримно забилося в грудях. Здавалося, що зупинився час. І зараз... в цю мить... вони самі в цілому світі.

Краплі дощу, що падали на бруківку, немов клавіші фортепіано, почали грати симфонію двох закоханих сердець.

І лиш тепер він не вагаючись поцілував її п'янкі вуста... В місто прийшла весна...

Христина ПЕТРИЦЯ,
студентка Галицької академії

МАРТИРОЛОГ

ЗА РІДНИЙ КРАЙ

Українські січові стрільці, полеглі й поранені в боях на горі Маківці у квітні–травні 1915 року

БЕЛЬМЕГА ФЕДІР, нар. 1898 р. в Довгополі, пов. Косів, стрілець, сотня Семенюка, поранений 29 квітня, помер.

БЕХМЕТЮК ІЛЬКО, нар. 1893 р. в Сідлиських, пов. Надвірна, рільник. До УСС вступив 1 вересня 1914. Відбув усі походи в Карпатах з 1-ою сотнею 2-го куреня. Поліг, вбитий артилерійською гранатою, 9 квітня біля підніжжя Маківки в Грабівці.

БІЛЯЧУК МИХАЙЛО, нар. 1897 р. в Жаб'ю, пов. Косів, стрілець, зарібник. До УСС вступив 2 березня, 6 квітня вийшов на Рожанку, Славсько, Головецько, Грабовець, Маківку. Поліг 29 квітня в приступі на Маківці.

ГАВРИЛЮК СТЕПАН, нар. 1895 р. в Іспасі, пов. Коломия, стрілець. Поранений на Маківці 30 квітня, помер у шпиталі в Лавочнім.

ГАНУЩАК ІЛЬКО, нар. 1896 р. в Корничі, пов. Коломия, стрілець, рільник. Служив в 1-ій сотні, 2-го куреня. Один із тридцятьох УСС-ів із села Корнич, з яких тільки один вижив. Поранений осколком гранати на Маківці 14 березня і того ж дня помер дорогою до шпиталю в Опірці.

ГРИГОРЧУК ОЛЕКСА, нар. 1897 в Річці, пов. Косів, стрілець, зарібник. Вступив до УСС 2 березня, 6 квітня вийшов у похід на Головецько, Рожанку, Грабовець, Маківку. Поліг у приступі на Маківці 1 травня.

ГРИГОРЧУК ЮРКО, нар. 1895 р. в Корничі, пов. Коломия, стрілець, рільник. Вступив до УСС 20 серпня 1914. Відбув усі карпатські походи з 1-ою сотнею 2-го куреня. Поліг у приступі на Маківці 1 травня.

ГРИЦЮК ІЛЬКО, нар. 1895 р. в Балинцях, пов. Коломия, стрілець. Вийшов у поле 6 квітня на Головецько, Маківку з 3-ою сотнею 1-го куреня. Поліг у приступі на Маківці, поранений 1 травня, помер у шпиталі 7 травня.

ҐЕНИК ВАСИЛЬ, нар. 1894 в Нижнім Березові, пов. Печеніжин, стрілець. Поліг у Грабівці Скільським біля підніжжя Маківки 9 квітня, вбитий тяжкою гранатою.

ДАНИЩУК ПЕТРО, нар. в Брустурах, пов. Косів, стрілець. Поліг на Маківці 1 травня.

ДУПРЕЙЧУК ТАНАС, нар. 1894 р. в Полянці, пов. Косів, стрілець, зарібник. До УСС вступив 2 березня. Вийшов в поле з 3-ою сотнею 1-го куреня дня 6 квітня. Поліг 1 травня в приступі на Маківці.

ЗІТЕНЮК ВАСИЛЬ, нар. 1886 р. в Жаб'ю, пов. Косів, стрілець. До УСС вступив 2 вересня 1914. Був у 4-ій сотні 2 куреня. Відбув походи на Сваляву, Вербяж, Дрогобич, Бескид, Хуст, Головецько, Грабовець, Маківку. Тяжко поранений 1 травня в приступі на Маківці, помер 8 травня в шпиталі в Лавочнім.

ІЛИЧУК ВАСИЛЬ, стрілець, нар. 1897 р. в Красноїллі, пов. Косів, рільник. Вийшов у похід 6 квітня на Головецько, Грабовець, Маківку. Поліг у приступі на Маківці 29 квітня.

КУРЕНДАШ ОЛЕКСА, нар. 1896 р. в Гриняві, пов. Косів, стрілець, зарібник. До УСС вступив 15 лютого, вийшов у похід 6 квітня на Головецько, Маківку. Поліг на Маківці 1 травня.

ЛАВРУК ІВАН, нар. 1896 р. в Княждворі, пов. Печеніжин, стрілець, зарібник. До УСС вступив 10 березня, 8-ма сотня 2-го куреня. Вийшов у похід 16 квітня зі сотнею кінноти УСС. Поліг 1 травня в приступі на Маківці.

МИЦКАНЮК ДМИТРО, нар. 1893 р. в Яворові, пов. Косів, стрілець, зарібник. До УСС зголосився 2 березня, 8-ма сотня 2-го куреня. 6 квітня вийшов у похід на Рожанку, Головецько, Грабовець, Маківку. Поліг у приступі на Маківці 1 травня.

МИЦКАНЮК МИКОЛА, нар. 1894 р. в Річці, пов. Косів, стрілець, зарібник. До УСС вступив 2 березня. Вийшов у поле 6 квітня на Грабовець, Головецько, Маківку. Поліг 1 травня на Маківці.

МИЦКАНЮК МИХАЙЛО, нар. 1892 р. в Яворові, пов. Косів, стрілець, зарібник. До УСС вступив 24 лютого. Був у сотні Семенюка. 6 квітня вийшов в похід на Грабовець, Головецько, Маківку. Поліг у приступі на Маківці 29 квітня.

ПАЛІЙЧУК ВАСИЛЬ, нар. 1895 р. в Брустурах, пов. Косів, стрілець, зарібник. До УСС вступив 2 березня. Вийшов у похід на Рожанку, Славсько, Головецько 6 квітня. Поліг у приступі на Маківці 29 квітня.

ПЕТРІВ ДМИТРО, нар. 1895 р. в Крихівцях, пов. Станиславів, вістун. Був у сотні Семенюка. 1 травня поліг у приступі на Маківці. Чет. О. Яримович, що командував сотнею, пише в своєму спогаді: «Вістун Петрів усе з приємним усміхненим лицем, дістав в серце...»

ПОПЕНЮК КОСТЬ, нар. 1889 р. в Рибнім, пов. Косів, стрілець, рільник. Вступив до УСС 10 вересня 1914. Вийшов у похід з сотнею Рутковського на Хуст, Торунь, Вишків. Був у 1-ій сотні 3-го куреня. По короткім відпочинку вийшов удруге в поле на Грабовець, Маківку 6 квітня. Поліг у приступі на Маківці 1 травня.

РЕБЕНЧУК ІВАН, нар. 1895 р. в Яворові, пов. Косів, стрілець, зарібник. До УСС вступив 2 березня. Вийшов у поле 6 квітня на Грабовець, Головецько, Маківку. Сотня Семенюка. Поліг у приступі на Маківці 1 травня.

САВЧУК ДМИТРО, нар. 1896 р. в Отинії, пов. Товмач, стрілець, швець. До УСС вступив 2 вересня 1914. Відбув походи на Торунь, Вишків, Рожанку, Головецько, Маківку. Поліг у приступі на Маківці 29 квітня.

СИНІТОВИЧ ДМИТРО, нар. 1897 р. в Красноїллі, пов. Косів, стрілець. Поранений в приступі на Маківці 29 квітня, помер в Лавочнім шпиталі 10 травня.

СТЕФАНСЬКИЙ МИХАЙЛО, син Василя, нар. в Балинцях, пов. Коломия, стрілець. Поліг у приступі на Маківці 1 травня.

ТИМЧИШИН ІВАН, нар. 1894 р. в Тарновиці, пов. Товмач, стрілець, рільник. До УСС вступив 20 серпня 1914, 1-ша сотня 2-ий курінь. Брав участь у всіх карпатських походах. Поліг у приступі на Маківці 1 травня.

ТКАЧУК БОРИС, нар. 1892 в Річці, пов. Косів, стрілець, рільник. Вступив до УСС 24 лютого, вийшов у поле 6 квітня. Тяжко поранений в бою на Маківці 1 травня, помер 4 травня.

ТКАЧУК ФЕДЬ, нар. 1894 р. в Красноїллі, пов. Косів, стрілець, рільник. Вступив до УСС 10 вересня. Вийшов у похід з 2-ою сотнею 3-го куреня на Бескид. 20.12 захворів, лікувався в Темешварі на Угорщині. Звідси був відісланий через станицю польського леґіону до польських стрільців в Коломиї. 28 березня повернув назад до УСС і 6 квітня відійшов в похід на Маківку. Поліг 29 квітня в приступі на Маківці.

ТОМАЩУК ТЕОДОР, нар. 1895 в Слобідці, пов. Косів. Старший стрілець 1-ї сотні УСС. Поліг на підступах до г. Маківки 29 квітня. Похований на г. Маківці.

ФЕДОРАК МИКОЛА, нар. 1895 р. в Лючі, пов. Печеніжин. Стрілець 8-ої сотні УСС. 4 травня 1915 р. на горі Маківці поранений у ліву руку.

ФОТУЛУЙЧУК АДАМ, нар. 1897 р. в Княждворі, пов. Печеніжин. Січовий стрілець.

ЦВІЛИНЮК ДМИТРО, нар. 1896 р. в Ясенові Горішньому, пов. Косів, стрілець сотні Осипа Букшованого. В УСС із 24 лютого 1915 р. З 6 квітня 1915 р. брав участь у походах на Грабовець, Головецько і г. Маківку.

Список підготував Петро АРСЕНИЧ

(на основі опублікованого записника десятника УСС В. Генківського, який перев'язував поранених, тому на оригіналі його записника на сторінках 7, 9, 10, 12–14 збереглися плями від стрілецької крові, пролитої в боях на горі Маківці)